

ERFRECHT EN TESTAMENTEN / VERSCHILLEN TESTAMENTVORMEN (‘testamenten langstlevende gehuwden’)

Elan Notarissen wil u graag inzicht geven in de verschillende mogelijkheden om onder meer de rechten en plichten van de langstlevende van beide echtgenoten/partners alsook de hoogte van de erfbelasting vast te leggen. Er zijn veel verschillende testamentvormen mogelijk om dit te realiseren. De hoofdvormen zijn:

1. Testament langstlevende enig erfgenaam

In deze testamentvorm wordt het wettelijk erfrecht voor gehuwden terzijde geschoven en wordt de langstlevende tot enig erfgenaam benoemd, vaak met een eenvoudige erfstelling als de langstlevende komt te overlijden. De langstlevende kan volledig zelfstandig, zonder inspraak van wie dan ook maar, alle beslissingen kan nemen met betrekking tot de nalatenschap tot diens overlijden. Deze testamentvorm wordt vaak gemaakt als er geen sprake is van kinderen, en/of als de afwikkeling van de nalatenschappen zo eenvoudig mogelijk moet zijn (en er in principe weinig kapitaal is).

2. Tweetrapstestament

In deze testamentvorm wordt het wettelijk erfrecht voor gehuwden terzijde geschoven en vervangen door een regeling dat de langstlevende enig erfgenaam wordt (en de kinderen pas definitief erfgenaam zijn van de eerstoverledene als de langstlevende komt te overlijden). Dit is de minder gebruikte vorm van basistestamenten, vanwege mogelijke nadelen in bepaalde situaties, maar de vorm is veel gemaakt omdat: de uitvoering vrij eenvoudig is, gebruik kan worden gemaakt bij het eerste overlijden van de maximale vrijstelling voor de langstlevende, en de kosten voor het opstellen beperkter zijn dan uitgebreide(re) testamentvormen. Echter, als enige vorm van tweetrapsmaking als langstlevendevoorziening en/of in verband met vermogenplanning gewenst is, adviseren wij meestal het Elan-flextestament of het Elan-optimaaltestament, danwel de testamentvormen onder 7 en 8.

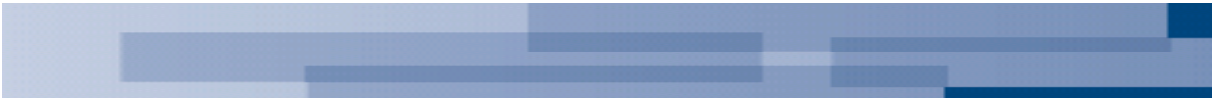
3. Testament beperkt aanpassen wettelijke verdeling

In deze testamentvorm wordt het wettelijk erfrecht voor gehuwden op een aantal punten aangepast. Er wordt ingegrepen in de rechten van de kinderen zodat de langstlevende volledig zelfstandig, zonder inspraak van de kinderen, alle beslissingen kan nemen met betrekking tot de nalatenschap tot diens overlijden.

De kinderen krijgen een vordering op de langstlevende ouder ter grootte van hun erfdeel. Dit is een veel gebruikte testamentvorm als er een beperkt aantal wensen zijn op het gebied van vermogensbescherming.

4. Testament uitgebreid aanpassen wettelijke verdeling/keuzelegaat

In deze testamentvorm wordt het wettelijk erfrecht voor gehuwden op meer punten aangepast dan testamentvorm 2, dit om ervoor te zorgen dat er keuzevrijheid is wanneer er erfbelasting moet worden betaald en (in beperkte mate) hoeveel (voor zover er sprake kan zijn van erfbelasting) en wordt het door het keuzelegaat mogelijk dat de langstlevende (evt. in samenspraak met de kinderen) de hoogte van de nalatenschap beïnvloed. De langstlevende krijgt de mogelijkheid om te kiezen voor bepaalde vermogensbestanddelen als vooruitdeling op de erfenis (legaten).

Ook hier worden de rechten van de kinderen aangepast en krijgen zij een vordering op de langstlevende ouder ter grootte van hun erfdeel, maar is de grootte van het erfdeel dus mede afhankelijk van de beslissing(en) welke de langstlevende maakt (voor wat betreft de legaten).

5. Elan-flextestament

In deze testamentvorm worden de regelingen nog verder uitgebreid ten opzichte van testamentvorm 4, vooral een regeling dat alles wat de langstlevende kiest op basis van het keuzelegaat extra wordt beschermd tegen aanspraken van derden (een zogenaamd tweetrapslegaat). Deze testamentvorm wordt steeds vaker gemaakt en geeft ook verdergaande mogelijkheden tot bijvoorbeeld belastingplanning bij het eerste én tweede overlijden, en zorgt er voor dat de erfenis daar terecht komt waar deze uiteindelijk moet landen.

N.B. Voor degenen met een meer dan gemiddeld vermogen is het trouwens beter om te kiezen voor een Premium- of Excellenttestament, zie hierna.

6. Elan-optimaaltestament

Elan Notarissen heeft naast voormelde testamentvormen het Elan-optimaaltestament ontwikkeld, waarbij de belangen van de langstlevende voorop staan, zowel bij het overlijden van de eerste van beide echtgenoten/partners, maar ook tussentijds. Verder wordt er zoveel mogelijk bescherming van het vermogen (verkregen van de eerste van beide) tussen het overlijden van de eerste van beide echtgenoten/partners en het tweede overlijden van de laatste van beide ingebouwd. Er wordt als het ware een soort schil om de tweetrapsmaking heen gemaakt, waarin de voorwaarden en bedingen worden vastgelegd wie wanneer wat gaat krijgen en onder welke voorwaarden. De rechten van de langstlevende staan hierbij voorop, maar de rechten van de kinderen worden hierbij op de achtergrond ook goed geregeld.

In basis is het Elan-optimaaltestament een vorm van tweetrapsment, alleen zijn de bekende en minder bekende nadelen van een tweetrapsmaking er uit gehaald en voor zoveel mogelijk voordelen op diverse gebieden ingebouwd.

7. Elan-premiumtestament

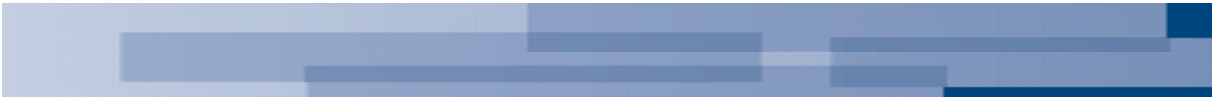
Voor diegenen die een meer dan gemiddeld vermogen hebben heeft Elan Notarissen het Elan-premiumtestament ontwikkeld. Deze testamentvorm zorgt voor een grote vrijheid om de erfenis van de eerstoverledene zo snel en goed mogelijk af te wikkelen en te kiezen voor een zo gunstig mogelijk regeling voor de erfbelasting bij het overlijden van de eerste en de tweede. Overigens worden de voordelen van het Elan-flex- en optimaaltestament hierin ook weer verwerkt.

8. Elan-excellenttestament

Voor diegenen die een veel meer dan gemiddeld tot (zeer) groot vermogen hebben heeft Elan Notarissen het Elan-excellenttestament ontwikkeld. Deze testamentvorm zorgt voor een zeer grote vrijheid om de erfenis van de eerstoverledene zo snel en goed mogelijk af te wikkelen en te kiezen voor een zo gunstig mogelijk regeling voor de erfbelasting bij het overlijden van de eerste en de tweede. Overigens worden de voordelen van het Elan-premiumtestament hierin ook weer verwerkt.

9. Overige testamentvormen

Uiteraard zijn er ook nog vele andere testamentvormen, zoals bijvoorbeeld een vruchtgebruiktestament of een combinatietestament.

- Een vruchtgebruiktestament wordt vaak niet (meer) als zelfstandige testamentvorm gemaakt, maar meestal in combinatie met andere testamentvormen (in hetzelfde testament). Soms wordt dit nog wel gemaakt om een langstlevende (nieuwe) beperkte rechten op (één of meer goederen in) de erfenis te geven.

- Een combinatietestament combineert in eenvoudiger vorm een vruchtgebruikregeling met testamentvorm 2, en in ingewikkelder vorm een vruchtgebruikregeling met testamentvormen 3 of 4. Deze testamentvorm wordt vaak niet meer in de klassieke vorm gemaakt, maar steeds vaker in de vorm van een Elan-premium- of Elan-excellenttestament (zie hiervoor).

Standaard aanvullende bepalingen

In alle gevallen wordt door Elan Notarissen ook naar de bijkomende wensen en de daarbij behorende bepalingen gekeken. Er zijn diverse (aanvullende) bepalingen mogelijk:

1. In bijna alle testamenten wordt enige vorm van 'uitsluitingsclausule' opgenomen (ook wel genoemd: privéclausule). Hiermee wordt voorkomen dat een ex-echtgenoot/partner van een erfgenaam recht krijgt op de erfenis, waarop de erfgenaam recht heeft gekregen of welke al is uitgekeerd. Er zijn echter verschillende soorten uitsluitingsclausules.
2. Verder staat in bijna elk testament opgenomen dat bij vooroverlijden van een erfgenaam het recht op diens erfdeel door diens kinderen verkregen. Het kan echter de wens zijn dat dit anders geregeld wordt.
3. Regelingen over het eerder dan bij overlijden van de langstlevende uitkeren van hetgeen de kinderen tegoed hebben van de eerstoverleden ouder. U kunt hierbij denken aan bijvoorbeeld de opname in een zorginstelling en het 'opeten' van het vermogen in verband met bijdrageverplichtingen (WLZ).

N.B. De bepalingen onder 1 en 2 zorgen er echter niet voor dat bij overlijden van een erfgenaam (meestal een kind, daarom wordt hierna gesproken over kind en ouder(s)), hetgeen hij heeft gekregen (als erfdeel of als vordering) uit de erfenis zijn ouder(s) rechtstreeks vererft naar zijn kinderen (of naar een broer/zuster, als het kind zelf geen kinderen heeft), en niet vererft naar de partner van het kind of een derde. Hiervoor is het nodig dat er de nodige aanvullende bepalingen worden gemaakt welke specifiek dat regelen. Bij Elan Notarissen noemen wij dat een PLUS-regeling. Er zijn slechts weinig testamenten tot op heden gemaakt welke dit regelen, alhoewel veel ouders denken dat dit dus wel geregeld is in hún testamenten.

Een PLUS-regeling is echter wel een aanvulling op testamentvormen waarvoor diverse extra regelingen moeten worden gemaakt om er zoveel mogelijk voor te zorgen dat de erfenis niet leidt tot ongewenste fiscale of financiële gevolgen voor de kleinkinderen en een langstlevende andere ouder van de kleinkinderen.

LET OP: Er staan in veel testamenten privéclausules welke er voor zorgen dat een groot deel van de erfenis van de ouder(s) juist naar de partner van een kind gaat bij het overlijden van dat kind!

Onder omstandigheden kan het ook verstandig zijn om bij overlijden van de langstlevende geregeld te hebben dat een kind tot executeur van de nalatenschap wordt benoemd. Elan Notarissen adviseert een vorm van executele, waardoor de nalatenschap eenvoudiger kan worden afgewikkeld.

Deze punten zijn in de uitgebreidere testamentvormen (vanaf testamentvorm 5) standaard opgenomen.

Regelingen richting kleinkinderen

In de testamentvormen 7 en 8 zijn, als dit is gewenst, regelingen opgenomen om te zorgen dat ook de kleinkinderen bij het laatste overlijden, en eventueel ook bij het eerste overlijden, ook recht krijgen op een deel van de erfenis van de grootouders. Deze regelingen kunnen ook aanvullend worden opgenomen in de testamentvormen 2 tot en met 6, danwel 9.

Keuzes maken

Een keuze maken voor één van de genoemde testamentvormen, met eventuele aanvullende bepalingen, is niet altijd een gemakkelijke keuze. Voor een leek of niet-geschoolde jurist kunnen testamenten en testamentvormen en –bepalingen veel op elkaar lijken, terwijl de uitwerking bij overlijden heel erg verschillend is. Dit geldt vooral voor basistestamenten, zoals deze in het verleden (maar ook nu nog steeds) worden gemaakt. Deze lijken in grote lijnen misschien wel op uitgebreide(re) testamenten, maar regelen een aantal belangrijke punten niet of minder goed en zijn niet of minder goed op uw situatie toegesneden. Daarvoor zijn het dan ook basistestamenten. Deze testamenten regelen een beperkt aantal zaken, welke minder goed zijn geregeld in het standaard erfrecht, op een aanvullende en/of een andere manier.

Als Elan Notarissen willen wij graag dat u keuzes maakt, welke bij uw situatie past en adviseren wij u daarin graag. Wij hebben uitgebreide expertise op onder meer het gebied van erfrecht en testamenten.

Wij zijn van mening dat u regelingen maakt voor uw situatie, zoals deze nu is of is te verwachten in de nabije toekomst. Een testament moet daarom niet te 'licht', maar ook zeker niet te 'zwaar' zijn. Een te 'licht' testament regelt bepaalde zaken niet of minder goed, een te 'zwaar' testament (met dito kosten) geeft zoveel mogelijkheden om een nalatenschap af te wikkelen, dat dan uitgebreide hulp van een specialist onontbeerlijk is (ook weer met dito kosten), danwel dat het snel veroudert en regelmatig, geheel of gedeeltelijk, moet worden herzien (met ook weer kosten).

Vertrouwen

Tot op zekere hoogte is het opmaken van het juiste testament een kwestie van vertrouwen dat de adviseur (notaris of kandidaat-notaris) zijn werk goed heeft gedaan. Juridische teksten laten opstellen aan de hand van een bespreking, en eventueel een vragenlijst, en vervolgens het concept daarvan lezen en doorgronden, kan lastig zijn. Al hoewel Elan Notarissen u het lezen van een concept zo gemakkelijk probeert te maken is het, afhankelijk van de keuzes, ook niet voor ons altijd mogelijk u de gehele tekst en de achterliggende gedachtes etc. van onze kant daarover tot in detail duidelijk te maken.